

Sygn. akt I Ca 235/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Iwona Podwójniak

SSO Katarzyna Powalska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku E. M. (1)

z udziałem E. M. (2)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji zainteresowanych

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 14 marca 2016 roku, sygnatura akt I Ns 631/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wieluniu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 235/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 marca 2016 roku Sąd Rejonowy w Wieluniu ustalił skład majątku wspólnego wnioskodawcy E. M. (1) i uczestniczki postępowania E. M. (2) (pkt I. 1.- 30.), a następnie dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania oraz zniesienia współwłasności w ten sposób, że składniki majątkowe wymienione w pkt I 1-28), tj. szklarnię z osprzętem (centralne ogrzewanie – piec i grzejniki, stół aluminiowy, pompę wodną, wózki duńskie do roślin 4 sztuki, pojemnik na wodę 1000 l) o wartości 15.553 zł, klimatyzator przenośny o wartości 120 zł, wciągarkę elektryczną o wartości 250 zł, wiertarkę elektryczną o wartości 150 zł, szlifierkę kątową o wartości 180 zł, robot do wypieku chleba o wartości 140 zł, kosiarkę spalinową ręczną o wartości 150 zł, aparat fotograficzny cyfrowy C. (...) o wartości 970 zł, drewno pocięte na konstrukcję o wartości 120 zł, palmtop A. (...) o wartości 250 zł, drukarkę hp (...) J. (...) o wartości 300 zł, frezarkę uniwersalna (...) o wartości 8.000 zł, młynek do tworzyw 13 kW o wartości 6.000 zł, młynek do tworzyw 7,5 kW o wartości 2.500 zł, piłę do metalu (...)50 o wartości 1.500 zł, spawarkę półautomatyczną (...) 400 o wartości 1.640 zł, strugarkę do metalu (...)

o wartości 2.000 zł, wiertarkę kolumnową (...) o wartości 2.500 zł, szlifierkę do wałków i otworów (...) o wartości 9.000 zł, szlifierkę narzędziową uniwersalną (...) o wartości 2.500 zł, tokarkę uniwersalną (...)40 o wartości 3.800 zł, wtryskarke A. (...) -65 o wartości 7.500 zł, wtryskarke do tworzyw K. F. o wartości 11.000 zł, schładzarkę do wody 7,5 Kw o wartości 7.000 zł wtryskarke (...) 630/160 o wartości 32.550 zł, schładzarkę do wody 12 Kw o wartości 12.000 zł, notebook (...) 270 (...) kamera (...) o wartości 1.200 zł oraz samochód osobowy marki S. (...), o nr rejestracyjnym (...) o wartości 15.800 zł – przyznał na wyłączną własność wnioskodawcy, natomiast składniki majątkowe wymienione w pkt I 29-30), tj. samochód ciężarowy marki V. (...) o nr rejestracyjnym (...) o wartości 7.000 zł oraz samochód osobowy D. (...) o wartości 1.500 zł przyznał na wyłączną własność uczestniczki postępowania E. M. (2) (pkt II).

Sąd Rejonowy zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki tytułem dopłaty do wyrównania udziału w majątku wspólnym kwotę 68.086,50 zł płatną jednorazowo w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi jej płatności (pkt III), orzekł o kosztach pomocy prawnej udzielonej zainteresowanym z urzędu (pkt IV – VI), a także o nieuiszczonych kosztach postępowania (pkt VII – VIII).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

E. M. (2) i E. M. (1) zawarli związek małżeński w dniu 01 lutego 1986 roku w W.. W dniu (...) urodziło się ich jedyne dziecko - córka K..

Po ślubie, małżonkowie M. zamieszkali w P., na nieruchomości stanowiącej własność uczestniczki postępowania, którą otrzymała od swoich rodziców. Znajdował się tam stary drewniany dom, który jednak nie nadawał się do zamieszkania, więc małżonkowie dokonali modernizacji starego budynku obory i przystosowywali go w taki sposób, aby móc w nim mieszkać. Wykonali ścianki działowe, położyli panele. Budynki zostały przyłączone do sieci wodno- kanalizacyjnej, zmodernizowano również przyłącza energetyczne. Zbudowano szambo, wymieniono instalację elektryczną. W trakcie trwania małżeństwa wykonano przybudówkę, przeznaczoną na pokój dla córki K.. Posadzone zostały drzewka owocowe. Małżonkowie M. utrzymywali się ze środków pozyskiwanych z prowadzonej działalności gospodarczej zarejestrowanej na E. M. (2) (...), a prowadzonej przez E. i E. M. (1). Na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, znajdująca się na nieruchomości stodoła, została zaadoptowana na warsztat, który wyposażono w odpowiednie maszyny i urządzenia.

W trakcie trwania związku małżeńskiego, małżonkowie pozyskane środki finansowe przeznaczali na zakup: frezarki uniwersalnej (...) rok produkcji 1968, młynka do tworzyw sztucznych 13KW oraz 7,5 Kw rok produkcji 1990, piły do metalu (...)50 rok produkcji 1973, spawarki półautomatycznej (...) 400 rok produkcji 1984, strugarki do metalu (...), rok produkcji 1973, wiertarki kolumnowej (...), rok produkcji 1990, szlifierki do wałków i otworów (...), rok produkcji 1971, szlifierki narzędziowej uniwersalnej (...), rok produkcji 1957, tokarki uniwersalnej (...)40, rok produkcji 1963, wtryskarki A. (...) -65, wtryskarki do tworzyw (...), schładzarki do wody 7,5 Kw, wtryskarki (...) 630/160, schładzarki do wody 12 Kw. Zakupiony został również sprzęt biurowy w postaci: drukarki H. (...), palmtopa A. (...), notebooka (...) 270 plus kamera (...), aparatu fotograficznego C. (...). Na potrzeby prowadzonej działalności, ale również dla potrzeb rodziny, zakupiono samochody osobowe marki S. (...) i D. (...) oraz samochód dostawczy marki V. (...). Samochód marki S. (...) nabyty został w 2004 roku za kwotę 65.070,00 zł za środki pozyskane z kredytu w kwocie 30.000,00 zł oraz bieżących dochodów firmy i zarejestrowany na E. M. (2). W samochodzie tym, po jego zakupie, wykonane zostały dodatkowe ulepszenia. Ponadto wyposażono pojazd w radioodtwarzacz kasetowy, dodatkową blokadę, chłapacze przednie, dywaniki gumowe. Z kolei, maszyny kupowane na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, nabywane były już jako maszyny używane, bez gwarancji. Małżonkowie, w późniejszym czasie, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajęli się również sprzedażą i hodowlą roślin. Pomysł na poszerzenie oferty działalności o hodowlę i sprzedaż roślin, był pomysłem E. M. (1), który sam poszukiwał kontrahentów i utrzymywał z nimi kontakty biznesowe. Wnioskodawca posiadał pełnomocnictwa do działania w imieniu i na

rzecz właścicielki firmy (...), w tym upoważnienia do dokonywania zakupów i dysponowania środkami firmy zgromadzonymi na rachunku bankowym w Banku (...). Na potrzeby prowadzonej działalności, związanej z hodowlą roślin, wybudowana została przez małżonków M. szklarnia, w której założono centralne ogrzewanie, piec CO oraz grzejniki. Ponadto, zakupione zostały m.in. wózki duńskie do roślin, pompa wodna, pojemnik na wodę o pojemności 1000 litrów, stół aluminiowy.

W 2003 roku małżonkowie M. postawili fundamenty pod budowę budynku mieszkalnego oraz zakupili drewno.

W 2011 roku pomiędzy małżonkami M. nie układało się już dobrze. E. M. (1) wyprowadził się, więc z domu w P. i zamieszkał u swojej rodziny w H.. W domu w P. nadal mieszkają uczestniczka postępowania z córką K.. E. M. (1) przyjeżdżał jednak do P. i pomagał w prowadzeniu firmy (...).

W dniu 31 października 2011 roku (data wpływu) E. M. (2) złożyła pozew o zniesienie wspólności majątkowej małżeńskiej. Wyrokiem z dnia 31 maja 2012 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt III RC 420/11, Sąd Rejonowy w Wieluniu ustanowił rozdzielną ustawową wspólność majątkową pomiędzy E. M. (2), a E. M. (1) z dniem 15 czerwca 2011 roku.

Następnie, wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 7 maja 2013 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I 1 C 770/11 rozwiązano przez rozwód z winy obojga małżonków, związek małżeński zainteresowanych. Przedmiotowe orzeczenie uprawomocniło się w dniu 9 lipca 2013 roku.

Aktualnie nieruchomość w P. stanowi własność K. M., gdyż w 2012 roku E. M. (2) darowała ją córce. Na nieruchomości tej nadal zamieszkuje uczestniczka, gdyż przysługuje jej dożywotnia służebność mieszkania. Wnioskodawca nie zamieszkuje w P. nr (...) i decyzją Burmistrza W. z dnia 21 sierpnia 2011 roku, został wymeldowany z pobytu stałego z tej nieruchomości. W trakcie trwania małżeństwa i ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej E. M. (2) założyła dla siebie konto oszczędnościowe w Banku (...) z siedzibą we W.. Posiadała również rachunek bankowy oraz lokatę oszczędnościową w Banku Spółdzielczym w L., na które to rachunki dokonywała wpłat środków pieniężnych w różnych kwotach.

Wnioskodawca nie pracuje. Przebywa na rencie inwalidzkiej i z tego tytułu otrzymuje miesięcznie kwotę 1.027,00 zł. Uczestniczka zarejestrowana jest jako osoba bezrobotna, obecnie odbywa staż urzędniczy w Starostwie Powiatowym w W. i z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 800,00 zł miesięcznie.

Aktualna wartość stanowiących majątek wspólny E. W.

i E. M. (2) ruchomości przedstawia się następująco: szklarnia

z osprzętem (centralne ogrzewanie – piec i grzejniki, stół aluminiowy, pompa wodna, wózki duńskie do roślin 4 sztuki, pojemnik na wodę 1000 l) - 15.553,00 zł, klimatyzator przenośny - 120,00 zł, wciągarka elektryczna - 250,00 zł, wiertarka elektryczna - 150,00 zł, szlifierka kątowna - 180,00 zł, robot do wypieku chleba - 140,00 zł, kosiarka spalinowa ręczna - 150,00 zł, aparat fotograficzny cyfrowy C. (...) - 970,00 zł, drewno pocięte na konstrukcję - 120,00 zł, palmtop A. (...) - 250,00 zł, drukarka hp (...) J. (...) - 300,00 zł, frezarka uniwersalna (...), rok produkcji 1968 - 8.000,00 zł, młynek do tworzyw 13 kW, rok produkcji 1990 - 6.000,00 zł, młynek do tworzyw 7,5 kW, rok produkcji 1990 - 2.500,00 zł, piła do metalu (...)50, rok produkcji 1973 - 1.500,00 zł, spawarka półautomatyczna (...) 400, rok produkcji 1984 - 1.640,00 zł, strugarka do metalu (...), rok produkcji 1973 - 2.000,00 zł, wiertarka kolumnowa (...), rok produkcji 1990 - 2.500,00 zł, szlifierka do wałków i otworów (...), rok produkcji 1971 - 9.000,00 zł, szlifierka narzędziowa uniwersalna (...), rok produkcji 1957 - 2.500,00 zł, tokarka uniwersalna (...)40, rok produkcji 1963 - 3.800,00 zł, wtryskarka A. (...)65 - 7.500,00 zł, wtryskarka do tworzyw K. F. - 11.000,00 zł, schładzarka do wody 7,5 Kw - 7.000,00 zł wtryskarka (...) 630/160 - 32.550,00 zł, schładzarka do wody 12 Kw, rok produkcji 1995 - 12.000,00 zł, notebook (...) 270 (...) kamera (...) 1.200,00 zł, samochód osobowy marki S. (...), rok produkcji 2004, o nr rejestracyjnym (...) - 15.800,00

zł, samochód ciężarowy marki V. (...), rok produkcji 1996, o nr rejestracyjnym (...) - 7.000,00 zł, samochód osobowy D. (...) - 1.500,00 zł.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd Rejonowy podał, że po ustaniu małżeńskiej wspólności ustawowej, podział majątku wspólnego regulują od strony materialnoprawnej przepisy art. 43 i 45 - 46 k.r.o., przy odpowiednim zastosowaniu art. 1035-1046 oraz art. 213-218 k.c.

W przedmiotowej sprawie Sąd ustalił, że wspólność majątkowa istniejąca między zainteresowanymi, tj. E. M. (2) i E. M. (1), wynikająca

z zawartego przez nich małżeństwa wygasła z dniem 15 czerwca 2011 roku na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu z dnia 31 maja 2012 roku, wydanego w sprawie o sygn. III RC 420/11, na którego podstawie ustanowiono rozdzielną majątkową małżeńską pomiędzy E. M. (2) i E. M. (1).

Sąd omówił również m.in. art. 684 k.p.c., zauważając, że ów przepis nie daje sądowi uprawnień do prowadzenia z urzędu dochodzeń, czy i jakie jeszcze przedmioty wchodzi do majątku wspólnego.

Sąd podkreślił następnie, że jego zadaniem w niniejszym postępowaniu było ustalenie zarówno wartości (według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy), jak i składu majątku wspólnego zainteresowanych.

Nie było między stronami sporu odnośnie tego, że w skład wspólności majątkowej małżeńskiej wchodzi samochody marki S. (...), V. (...) i D. (...).

W toku postępowania, zainteresowani zgodnie przyjęli wartość samochodu V. (...) i D. (...), określając je odpowiednio na kwoty 7.000,00 zł i 1.500,00 zł.

Przystępując do dokonania podziału majątku wspólnego, Sąd kierując się treścią art. 567 § 3 k.p.c. poprzez art. 680-689 k.p.c., miał na uwadze odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności (art. 617-625 k.p.c.), a w szczególności art. 622 i 623 k.p.c.

Ponadto Sąd rozważył także art. 211 oraz art. 212 § 2 k.c.

W zakresie sposobu podziału majątku wspólnego, Sąd miał na uwadze, że zainteresowani pomimo wielości składanych propozycji podziału majątku, zgodnie wskazali, iż na rzecz wnioskodawcy winna przypaść szklarnia wraz z osprzętem, jak również aparat fotograficzny C., będący już w jego posiadaniu, czy też samochód osobowy, choć w tej kwestii stanowiska zainteresowanych były rozbieżne, gdyż E. M. (2) żądała zwrotu samochodu S. (...) będącego w posiadaniu wnioskodawcy i przez niego cały czas użytkowanego, a w zamian chciała, aby wnioskodawca „zabrał sobie” samochód D. (...), którym do tej pory ona dysponowała i który użytkowała.

Sąd przeanalizował skład majątku, wszystkie zgłoszone przez zainteresowanych propozycje jego podziału oraz sytuację majątkową i osobistą wnioskodawcy oraz uczestniczki postępowania, zwłaszcza w kontekście możliwości i terminu dokonania ewentualnych spłat. Wobec bowiem, przedstawionego przez strony stanu ich dochodów i wydatków oraz propozycji terminów spłat Sąd doszedł do wniosku, iż konieczne jest maksymalne zminimalizowanie tych spłat, wobec braku gwarancji dokonania ich w rozsądnym terminie.

Sąd podniósł, że przedmiotem podziału były ruchomości stanowiące wyposażenie warsztatu oraz szklarni, jak również samochody osobowe. Sąd wskazał, że wnioskodawca był główną osobą decyzyjną w zarejestrowanej na uczestniczkę postępowania działalności gospodarczej E.. To on dokonywał niezbędnych zakupów, kontaktował się z kontrahentami, pozyskiwał nowych klientów, poszerzał profil działalności firmy. W tym zakresie, uznając że wnioskodawca najlepiej spożytkuje przyznane na jego rzecz ruchomości oraz jego wniosek o przekazanie mu szklarni z osprzętem, Sąd przyznał na jego rzecz szklarnię z osprzętem oraz pozostałe ruchomości stanowiące wyposażenie warsztatu. Mając na uwadze, iż wnioskodawca przez cały czas użytkował i do chwili obecnej użytkuje samochód

osobowy marki S. (...), natomiast do dyspozycji uczestniczki postępowania pozostawał i nadal pozostaje samochód osobowy D. (...) i V. (...), Sąd przyznał każdemu z zainteresowanych posiadane przez nich pojazdy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd dokonał podziału majątku wspólnego, o czym orzekł jak w pkt II postanowienia, wskazując, że wymienione w sentencji orzeczenia składniki majątkowe wyczerpują cały majątek wspólny zainteresowanych.

Kolejno Sąd zauważył, że w tej sytuacji zachodzi konieczność wyrównania udziałów poprzez przyznanie spłaty. Sąd podkreślił, że zważywszy, iż cały majątek wspólny przypadł wnioskodawcy oraz mając na względzie wartość tego majątku, to on powinien spłacić uczestniczkę postępowania.

Sąd podał, że wartość całego majątku wynosi 153.173 zł i jest to suma składająca się z wartości w/w ruchomości. Mając na uwadze równe udziały w majątku wspólnym, wartość połowy tego majątku to kwota 76.586,50 zł. Uczestniczce E. M. (2) przypadł majątek o wartości 8.500 zł, a zatem wnioskodawca, aby wyrównać przypadający jej udział, powinien spłacić uczestniczkę postępowania kwotą 68.086,50 zł, płatną jednorazowo w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce postępowania przez radców prawnych L. K., B. K. i D. N. z urzędu, Sąd orzekł, jak w pkt IV, V i VI postanowienia na podstawie § 6 pkt 6 oraz § 2 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

Sąd na podstawie art. 110 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 ze zm., dalej u.k.s.c.), cofnął uczestniczce postępowania E. M. (2) zwolnienie od kosztów sądowych i nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Wieluniu z zasądzonych na jej rzecz roszczenia kwotę 11.070,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocników z urzędu. Sąd uznał, iż wobec zasądzenia na rzecz uczestniczki postępowania spłaty w kwocie 68.086,50 zł, zasadnym jest cofnięcie zwolnienia od kosztów sądowych, gdyż aktualnie E. M. (2) ma możliwość ich poniesienia, nadto w toku postępowania uczestniczka sama rezygnowała z pomocy profesjonalnych pełnomocników, przyznanych jej z urzędu na jej wniosek, gdyż w jej ocenie sama najlepiej jest w stanie reprezentować swoje interesy.

O dalszych kosztach Sąd rozstrzygnął w oparciu o treść art. 520 § 1 k.p.c. oraz art. 102 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Apelacje od powyższego orzeczenia wnieśli obydwójce zainteresowani.

Wnioskodawca zaskarżył przedmiotowe rozstrzygnięcie w zakresie pkt. I, II, III, zarzucając mu:

- naruszenie art. 623 k.p.c. polegające na wadliwym podziale składników majątkowych stron z nieuwzględnieniem stanowiska wnioskodawcy, który w toku postępowania podnosił wielokrotnie, iż uczestniczka postępowania będąca w posiadaniu większości tych składników wyzbywała się ich, przez co przyznanie tych przedmiotów wnioskodawcy z jednoczesną znaczną dopłatą na rzecz uczestniczki postępowania jest ewidentnym pokrzywdzeniem wnioskodawcy w efekcie prowadzącym do pozbawienia go należnego mu majątku;

- naruszenie art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. przez wadliwe ustalenie składu majątku podlegającego podziałowi w dacie jego dokonywania, polegające na nieuwzględnieniu szeregu składników majątku zgłoszonych we wniosku (wyposażenie domu, meble, nakłady itp.), uwzględnieniu w podziale składników, które przed datą dokonywania podziału a po ustaniu wspólności majątkowej między stronami zostały zbyte przez uczestniczkę postępowania, o czym świadczą dowody przedstawione w sprawie - zdjęcia, przesłuchanie świadków M. P., A. C., K. M. i samej uczestniczki postępowania, i bez rozliczenia wartości tych składników majątku na udział uczestniczki postępowania, a także wadliwe ustalenie wartości składnika majątku - wartości samochodu osobowego marki S. (...) rok 2004, w

zakresie którego Sąd wziął pod uwagę cenę rynkową pojazdu z daty ustania wspólności majątkowej (06-2011 r.) a nie na chwilę i według stanu na datę dokonywania podziału;

- art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jak również pominięcia części zgłoszonych przez wnioskodawcę dowód (dokumentacji fotograficznej), co skutkowało przyjęciem w skład majątku wspólnego stron składników wyzbytych przez uczestniczkę postępowania na datę dokonywania podziału

i obciążenie wnioskodawcy z tego tytułu dopłatą wyrównującą wartość udziału uczestniczki postępowania, mimo iż ewidentnie w toku postępowania uniemożliwiła ona prawidłowe ustalenie składu majątku podlegającego podziałowi;

- art. 328 § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez brak w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazania przyczyn i podstaw pominięcia części składników majątkowych objętych wnioskiem jako nieuwzględnionych przy podziale, co czyni niemożliwym zweryfikowanie w tym zakresie prawidłowości rozstrzygnięcia dokonanego przez Sąd

I instancji;

- naruszenie art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. polegające na udzieleniu wnioskodawcy 6- miesięcznego terminu na dokonanie jednorazowej spłaty na rzecz uczestniczki postępowania kwoty 68.086,50 zł, liczonego od daty uprawomocnienia się zaskarżonego postanowienia przy jednoczesnym braku dostatecznego rozważenia ograniczonych możliwości płatniczych wynikających ze stanu zdrowia wnioskodawcy (rencisty), co prowadzi w efekcie do niewyważenia przez Sąd interesów obu stron;

- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegająca na przyjęciu, iż w skład majątku podlegającemu podziałowi wchodzi również składniki tegoż majątku, które de facto przed datą dokonania jego podziału zostały wyzbyte

z majątku wspólnego przez uczestniczkę postępowania bez wiedzy wnioskodawcy, oraz powołanie się w tym względzie wyłącznie na „ewidencję środków trwałych firmy Zakład (...)-H.-Usług. (...) z 01-01-2011 r., wbrew odmiennym twierdzeniom wnioskodawcy, zeznaniom świadków wskazujących na prawdopodobieństwo sprzedaży tych składników, potwierdzeniu sprzedaży samochodu ciężarowego marki V. (...) przez samą uczestniczkę postępowania i z pominięciem złożonych przez wnioskodawcę do akt sprawy zdjęć.

W konkluzji apelujący wniosł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa adwokackiego

w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych.

Uczestniczka w ramach wniesionego środka odwoławczego zarzuciła naliczenie jej osobie kosztów sądowych, „samoistnie wymyślony” spis środków rzeczowych w małżeństwie i ich wycenę.

Skarżąca wniosła o zwolnienie z kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie w całości.

Na wstępie należy podkreślić, że z mocy art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. sąd zobowiązany jest do ustalenia w toku postępowania o podział majątku wspólnego małżeńskiego składu i wartości tego majątku. Trzeba zgodzić się z Sądem Rejonowym, że wymieniony przepis nie daje sądowi uprawnień do prowadzenia z urzędu dochodzeń, czy i jakie jeszcze przedmioty wchodzi do majątku wspólnego. Pogląd ten, wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z dnia 18 stycznia 1967 r., III CR 96/67, Lex nr 729), jest aktualny, gdy z twierdzeń i oświadczeń małżonków nie wynika, aby posiadali inne jeszcze składniki majątku wspólnego. Tymczasem okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że mamy do czynienia z odmienną sytuacją.

Trzeba zaznaczyć, że Sąd Rejonowy, pomimo wniosków E. M. (1), pominął składniki wyposażenia domu, które wnioskodawca zgłosił do podziału. Rację ma skarżący, że oparcie się przez Sąd na ewidencji środków trwałych jest niewystarczające, ponieważ nie obejmuje ona takich elementów majątku wspólnego, jak meble, sprzęt AGD itp. Słusznie także zarzuca apelujący naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie motywów pominięcia przez Sąd wymienionych składników majątkowych przy dokonywaniu podziału, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli instancyjnej przez Sąd odwoławczy.

Ponadto w przedmiotowym postępowaniu wnioskodawca podnosił wielokrotnie, że uczestniczka po powstaniu rozdzielnosci majątkowej zbyła szereg składników majątku wspólnego. Wypada stwierdzić, że stanowisko wnioskodawcy powinno dać impuls Sądowi Rejonowemu do wezwania zainteresowanych do zajęcia ostatecznego stanowiska w sprawie. Tymczasem Sąd nie zweryfikował ostatecznie, jakie składniki majątku wspólnego faktycznie istniały na dzień orzekania. Trzeba przyznać, że skład majątku wspólnego ustala się na dzień ustania wspólności majątkowej, jednakże przyznanie składników majątku w naturze może dotyczyć wyłącznie tych, które faktycznie istniały w chwili wydania orzeczenia co do istoty sprawy.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na zachowanie się uczestniczki, która oprócz podnoszenia różnych, często niczym nieudowodnionych roszczeń, nie brała udziału w ustalaniu składu majątku wspólnego, to jednak nie zwalniało to Sądu Rejonowego z obowiązku sprecyzowania składu tejże masy majątkowej. Godzi się podkreślić, że ustalając skład majątku nawet w oparciu o spis z natury, trzeba było odebrać oświadczenie od uczestniczki co do tego, które przedmioty mające znajdować się w jej posiadaniu jeszcze istnieją.

W tym miejscu należy również podkreślić, że o sprzedaży składników majątku wspólnego przez uczestniczkę świadczy w szczególności treść notatki z interwencji Policji (k. 47) oraz z zeznań E. M. (1) (k. 77) zawartych w załączonych aktach sprawy

o sygn. III RC 312/11. Z przytoczonego materiału dowodowego wynika, iż E. M. (2) w dniu 4 kwietnia 2012 roku sprzedała kilkanaście palet cegły, gdyż musiała opłacić rachunki. Ta okoliczność oraz utrudnianie przez uczestniczkę dostępu biegłych do nieruchomości, na której znajduje się część przedmiotowych ruchomości przemawiały za koniecznością przeprowadzenia podziału majątku wspólnego ze szczególną ostrożnością.

W konsekwencji należało uznać, że Sąd Rejonowy swoim rozstrzygnięciem nie objął całego majątku wspólnego byłych małżonków, co jest niezgodne z dyspozycją art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. W rezultacie doszło także do naruszenia art. 623 w zw. z art. 688 w zw.

z art. 567 § 3 k.p.c. poprzez dokonanie podziału fizycznego ruchomości, których istnienie wymaga przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego.

Z kolei zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz dokonania przez Sąd ustaleń sprzecznych z treścią zgromadzonego materiału dowodowego należy uznać za przedwczesny, ponieważ kwestia istnienia bądź też nieistnienia określonych składników majątkowych będzie podlegać dalszej analizie Sądu Rejonowego. Podobnie nie można mówić o uchybieniu art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. polegającego na udzieleniu wnioskodawcy 6- miesięcznego terminu na dokonanie jednorazowej spłaty na rzecz uczestniczki postępowania kwoty 68.086,50 zł. Pogłębione postępowanie dowodowe może doprowadzić do wydania orzeczenia co do istoty sprawy odmiennego w zakresie dopłaty do wyrównania udziału

w majątku wspólnym czy też spłaty udziału.

Trzeba podnieść, że Sąd Okręgowy dążył do ugodowego zakończenia sprawy, chciał wyjaśnić, które ruchomości objęte zaskarżonym postanowieniem zostały sprzedane, ale

z uwagi na postawę zainteresowanych, nie było możliwe dokonanie tychże ustaleń. Nadto

z uwagi na kateryczne stanowisko wnioskodawcy, który jest zainteresowany otrzymaniem szklarni z wyposażeniem, a także samochodu i ruchomości, które już są w jego posiadaniu,

a z drugiej strony z racji oświadczenia uczestniczki, że nie jest zainteresowana ruchomościami położonych na działce, Sąd odwoławczy w oparciu o zebrany materiał dowodowy nie mógł wydać orzeczenia reformatoryjnego.

Należy zaakcentować, że w świetle art. 623 w zw. z art. 688 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. nie można narzucić podziału majątku wspólnego w naturze, jeżeli zainteresowani przyjętemu sposobowi podziału się sprzeciwiają – byłoby to bowiem sprzeczne z interesem społeczno – gospodarczym.

Z kolei zarzuty podniesione w apelacji uczestniczki dotyczące spisu środków rzeczowych dotyczą w istocie problemu rzeczywistego składu majątku wspólnego, która to kwestia musi zostać poddana analizie przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Co się tyczy niezasadnego obciążenia uczestniczki kosztami postępowania, trzeba podkreślić, że wobec wydania przez Sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zostało uchylone, a więc aktualnie bezprzedmiotowe jest odnoszenie się do tego zagadnienia.

Z przytoczonych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sadowi Rejonowemu w Wieluniu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy przede wszystkim wezwie zainteresowanych na piśmie, aby wypowiedziały się, co ich zdaniem wchodzi w skład majątku wspólnego, a także aby podały, jaki sposób podziału jest przez nich preferowany.

Jeżeli byli małżonkowie nie dojdą do porozumienia odnośnie wartości ruchomości, a także ich faktycznego istnienia, Sąd Rejonowy może zarządzić oględziny tychże ruchomości z biegłym, zobowiązując jednocześnie osobę trzecią do okazania przedmiotów należących do majątku wspólnego, pod rygorem grzywny (art. 294 w zw. z art. 296 k.p.c.).

W sytuacji braku porozumienia Sąd Rejonowy dokona podziału tych ruchomości, co do których jest zgoda zainteresowanych, natomiast co do reszty składników majątku wspólnego Sąd rozważy dokonanie ich sprzedaży.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.